

Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikön perustaminen 1.1.2022 osaksi Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskusta

Perusturvalautakunta 09.11.2021 § 107

Valmistelija

vs. hoito- ja kuntoutumispalvelujen johtaja Marita Pitkänen

Keskuksen tausta ja toimintamalli

Omais- ja perhehoidon keskuksat ovat olleet hallituksen I&O kärkihankkeissa yhtenä kehittämisen pääkohteena ja integraation kärkenä. Tämän vuoksi ensimmäisessä sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun vaiheessa tehtiin suunnitelma Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksista. Keskuskokonaisuus on toiminut vuoden 2020 alusta alkaen. Keskuskokonaisuudessa vastataan tällä hetkellä erityisryhmien ja ikäihmisten perhehoidon koordinoimisesta sekä henkilökohtaisen avun työnantajamallin, palvelusetelin sekä ostopalvelun koordinoimisesta Pirkanmaan alueella.

Keskuksen yhteistoimintasopimuksessa on sovittu Pirkanmaan kuntien kesken, että seuraavissa vaiheissa valmistellaan keskuksen laajentamista omaishoidon tuen neuvontaan, ohjaukseen, yhtenäisiin omaishoidon tuen myöntämisperusteisiin, palkkionmaksuun ja omaishoidon vapaiden koordinointiin. Tämä laajennus omaishoittoon on päätettävä jokaisessa kunnassa erikseen, vaikka kunta olisi jo aiemmin liittynyt keskuksen toimintaan perhehoidon osalta kuten Ylöjärvi on tehnyt.

Pirkanmaan kunnat ovat sitoutuneet kehittämään yhdessä keskuksen toimintamallia tavoitteena yhdenvertaiset, laadukkaat ja kustannustehokkaat palvelut kaikille pirkanmaalaisille. Keskuksen avulla kuntien talous- ja henkilöstöresursseja pystytään käyttämään nykyistä tehokkaammin ja erityisosaamista vahvistaen. Kunnissa toimivien asiakasohjaajien tehtyä palvelutarpeen arvioinnin perusteella päätöksen palvelujen myöntämisestä, Keskuksen olisi tarkoitus koordinoida palvelun toteuttaminen. Keskus hoitaisi siis jatkossa omaishoidon osalta kuntien lakisääteisiä tehtäviä mukaan lukien neuvonta ja ohjaus. Keskus palvelee sekä asiakkaita että kuntien työntekijöitä.

Omaishoidon tuen yksikön suunnittelu

Omaishoidon tuen yksikön perustamissuunnitelmaa on työstetty vuoden 2021 aikana kuntien omaishoidon tuesta vastaavista työntekijöistä kootussa projektiryhmässä ja kunnan vammais- ja vanhuspalvelujen esihenkilöistä kootussa ohjausryhmässä. Asiaa on käsitelty myös keskuskokonaisuuden ohjausryhmässä, PirSoten asiantuntijoiden sekä järjestöedustajien kanssa. Suunnitelmaa on käsitelty Pirkanmaan sote-johtajien kokouksissa 12.5.2021 ja 11.6.2021 sekä PirSOTE ja KOMAS-hankkeiden ohjausryhmässä 1.10.2021. PirSote-johtajien kokouksessa kiinnitettiin kuitenkin huomiota siihen, että osassa kuntia liittyminen yhteiseen keskukseseen ja uusien omaishoidon palkkioluokkien käyttöön otto lisäisivät merkittävästi kunnan vuoden 2022 kustannuksia. Suunnitelmasta on järjestetty keskustelutilaisuus vanhus- ja vammaisneuvostoille sekä omaishoito- ja vammaisjärjestöille 11.8.2021. Omaishoidon tuen yksikön perustamisesta on tehty myös vaikutusten ennakoarviointi.

Omaishoidon tuen yksikön hyödyt ja kustannukset

Yhtenäiset omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja toimintamallit vähentäisivät kuntien välisiä eroja koskien omaishoidon tuen asiakkaita ja omaishoitajia. Tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus koskien palkkioita ja käytäntöjä, sekä ohjausta ja

tukea paranisi. Siirtyminen hyvinvointialueen edellyttämiin yhtenäisiin toimintakäytänteisiin olisi helpompaa. Kustannuksia ja niissä tapahtuvia muutoksia pystytäisiin jatkossa hyvinvointialueella ennakoimaan paremmin koko Pirkanmaan tasolla. Omaishoidon tuen yksikön perustamisen kustannukset on suunniteltu jaettavaksi kuntakohtaisesti omaishoidon tuen saajien määrän perusteella.

Omaishoidon tuen yksikön toiminnan käynnistäminen

Sote-johtajien kesäkuun kokouksessa keskusteltiin siitä, että suunnitelma omaishoidon tuen yksikön perustamisesta tulee viedä päätöksentekoon kuntien lautakuntiin. **Jokainen Pirkanmaan kunnan tulee päättää Omaishoidon tuen yksikön toimintaan liittymisestä loka-marraskuun 2021 aikana.**

Liittymispäätöksen tehneet kunnat tekevät yhteistoiminnasta sopimuksen, joka liitetään nykyiseen keskuskokonaisuuden yhteistoimintasopimukseen.

Omaishoidon tuen yksikköön liittymisen tai liittymättä jättämisen ei pitäisi vaikuttaa jo aiemmin sovittuun perhehoidon yhteiseen toimintamalliin.

Omaishoidon tuen yksikön perustamisen ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus yhtenäistää omaishoidon tuen myöntämisperusteet, palkkiosummat sekä toimintakäytännöt vuoden 2022 alusta alkaen.

Omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja palkkiosummat sekä yhtenäiset toimintakäytännöt Pirkanmaalla

Omaishoidon tuen yksikön perustamisen yhtenä peruslähtökohtana on, että Pirkanmaan alueella on yhteiset omaishoidon tuen myöntämisperusteet, palkkiosummat ja toimintakäytännöt. Omaishoidon tuen toimintakäytännöissä omaishoidon hoitopalkkioiksi esitetään kolmea eri palkkiosummaa 413,45 €, 700 € tai 1200 € kuukaudessa asiakkaan hoitoisuuden mukaan. **Uusia omaishoidon tuen myöntämisperusteita tulisi soveltaa myös nykyisiin asiakkaisiin.**

Nykyisille omaishoidon asiakkaille tulisi tehdä uusi palvelutarpeen arvio uusien myöntämisperusteiden mukaan. Mikäli omaishoidon tuen palkkiosumma muuttuu, nykyinen voimassa oleva omaishoidon sopimus irtisanottaisiin (kahden kuukauden irtisanomisaika) ja tehtäisiin uusi päätös uusien myöntämisperusteiden ja palkkiosummien mukaisesti.

Ylöjärven omaishoidon tuessa on tällä hetkellä käytössä vain kaksi palkkioluokkaa. Jatkuvan ympärivuorokautisen hoidon tarpeessa olevien palkkio on 413,45 euroa kuukaudessa ja siirtymävaiheen hoitopalkkio, joka on tarkoitettu hoidollisesti raskaalalle ajalle, on 826,90 euroa kuukaudessa. **Uusien omaishoidon tuen palkkioiden käyttöön ottaminen tarkoittaisi Ylöjärvellä alle 65-vuotiaiden osalta noin 100 000,00 euron lisäkuluja ja yli 65-vuotiaiden osalta 490 000,00 euron lisäkuluja vuodelle 2022.** Uusien palkkioluokkien mukaiset palkkiot ja omaishoidon tuen yksikköön liittyminen lisäisivät Ylöjärven omaishoidon tuen kustannuksia erittäin merkittävästi vuodelle 2022. Näin suurta kustannusten nousua ei voitu huomioida vuoden 2022 talousarvioesityksessä. **Tämän vuoksi esitetään, että palkkioluokkia ei oteta Ylöjärvellä käyttöön 1.1.2022.**

Omaishoidon tuen yksikön toimintaan osallistuminen ja uusien palkkioluokkien käyttöön otto jää Ylöjärven osalta hyvinvointialueella tehtäväksi ja myös rahoituksen (n. 600 000€) osoittaminen jää hyvinvointialueen päätöksentekoon.

Omaishoidon tuen yksikköön liittymisen kustannus Ylöjärvellä vuonna 2022 olisi osuus yksikön henkilöstömenoista (2 palveluohjaaja, palvelusihiteeri ja 25 % esimies) 13 030,00 euroa vuonna 2022.

Päätösehdotus

Perusturvalautakunta päättää, että Ylöjärven kaupunki ei ota 1.1.2022 käyttöön
1) Pirkanmaan yhteisiä omaishoidon tuen myöntämisperusteita ja palkkioluokkia.
2) Pirkanmaan omaishoidon tuen yhteisiä toimintakäytäntöjä.
3) eikä liity mukaan Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikön toimintaan 1.1.2022 alkaen.

Päätös

Hyväksyttiin.
